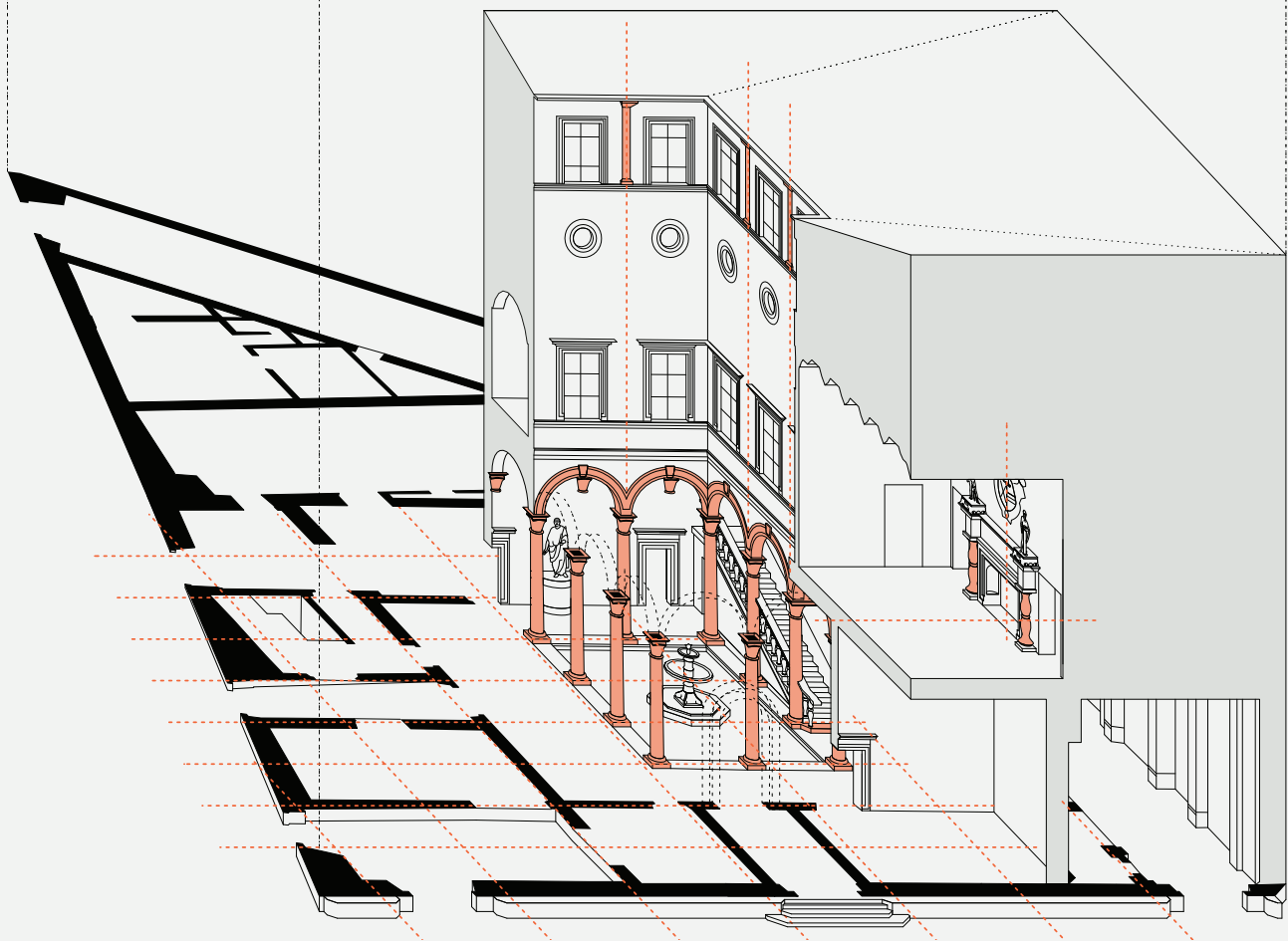
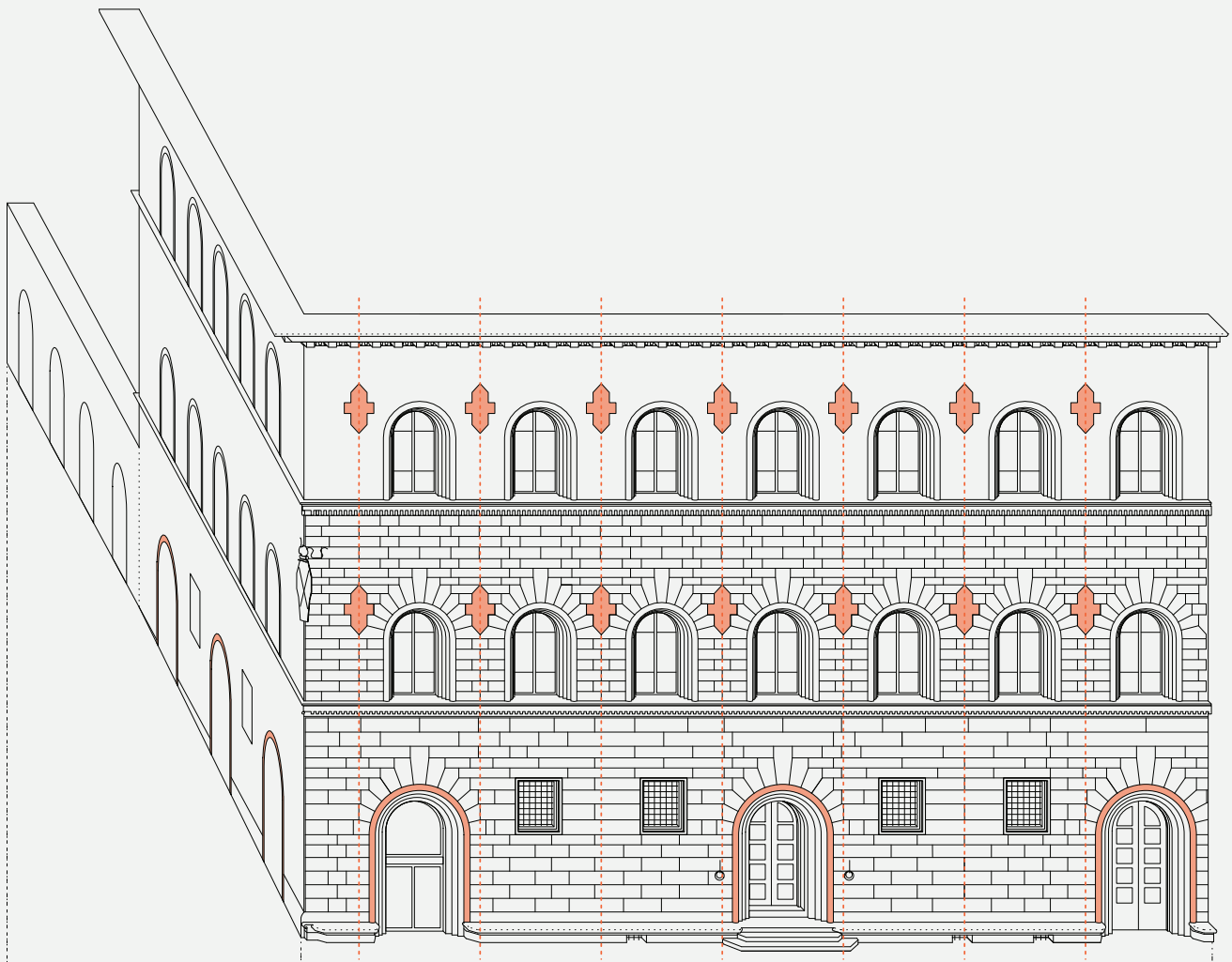

Het detail bestaat niet

Hans van der Heijden

November 2021

Palazzo Gondi, Florence (HvdHA)

Het detail bestaat niet

Nawoord van:

Marjolein van Eig, *Het Detail*, Vakmedianet, Doetinchem, 2021

In de renaissance bestonden geen gilden voor architecten. Het project voor een gebouw, om het woord ontwerp te vermijden, ging niet uit van de volledige beheersing van het bouwen. De funderingen, de grove en fijne baksteenconstructies, pleisterwerken, steenen timmerwerken werden door leden van verschillende gilden gemaakt. De gilden, en niet de architecten, garandeerden de bouwkundige kwaliteit. De coördinatie van de bouw was verder een financiële aangelegenheid, die werd uitgeoefend door onaanzienlijke functionarissen. Ruim voordat bouwondernemers en architecten hun opwachting maakten, regelde vakmensen en bouwmanagers het wel en wee van de bouwplaats.

In Florence staat het Palazzo Gondi, gebouwd naar ontwerp van Giuliano da Sangallo, lid van het beeldhouwersgilde. Als ontwerper was Sangallo veroordeeld tot autoriteit zonder mandaat. Naar de cultuur van de tijd ordende hij het onregelmatige bouwkavel in een goddelijke geometrisch assenstelsel. Het legde de plek van de portone (voor deur), de androne (voorhal), de cortile (hof) en de scala (buitentrap naar de woonvertrekken) vast. Vensters en deuren reflecteren de geometrie door hun positie centraal tussen de assen. Waarschijnlijk hebben stenhouwers de rustica, de venster- en kroonlijsten en de per verdieping fijner wordende gevelbekleding bedacht, met of zonder dispuuten met de kun-

The Detail Does not Exist

Postscript to:

Marjolein van Eig, *Het Detail*, Vakmedianet, Doetinchem, 2021

In the Renaissance, there were no guilds for architects. The project for a building, to avoid the word design, did not assume the complete mastery of construction. The foundations, the coarse and fine brick structures, plastering, stone and carpentry work were done by members of different guilds. The guilds, and not the architects, guaranteed the construction quality. The coordination of construction was also a financial affair, carried out by insignificant officials. Long before builders and architects made their appearance, craftsmen and construction managers regulated the fortunes of the site.

In Florence stands the Palazzo Gondi, built to a design by Giuliano da Sangallo, a member of the sculptors' guild. As a designer, Sangallo was condemned to authority without mandate. According to the culture of the time, he arranged the irregular building plot in a divine geometric system of axes. It defined the location of the portone (front door), the androne (front hall), the cortile (court) and the scala (external staircase to the living quarters). Windows and doors reflect the geometry by their position centrally between the axes. Stonemasons probably designed the rusticated panels, the window and cornice frames and the facade cladding, which becomes finer on each floor, with or without disputes with the artist Sangallo. In the façade, diamond-shaped

stenaar Sangallo. In de gevel markeren diamantvormige natuursteenplaten de aslijnen. Het resultaat is ongeveer goed, maar geraffineerd.

Met zijn beperkte mandaat legde Sangallo de meest stabiele kwaliteiten van het palazzo vast: het type, de geometrie, de materialen. Zelf gaf hij slechts vorm aan een aantal belangrijke momenten in de routing naar het hoofdwoonvertrek. Hij vervaardigde de balusters van de scala, de kolomkapitelen in de cortile en de reusachtige haard op de piano nobile. Palazzo Gondi, een prominent gebouw in de architectonische renaissancecanon, bezit architect noch detail.

Het goddelijke assenstelsel zorgt ervoor dat de samenstellende delen van Palazzo Gondi niet op zichzelf staan. Tegelijkertijd is binnen elk fragment een ander fragment te vinden. De natuursteen rustica lijkt van afstand slechts 'textuur'. Dichterbij articuleren beitelslagen, voegen en het reflecterende mineraalaggregaat het materiaal van de rustica.

Het zou een bevrijdende vaststelling kunnen zijn dat de architectuur zich niet bewijst in de details van fragiele hekwerken, sensitieve kleurstellingen, onzichtbare bevestigingen en de keuze van de juiste kranen, bouwbeslag, verantwoorde lichtarmaturen en andere designerie. "God is in the details", stelde de modernist Ludwig Mies van der Rohe later. In de renaissance openbaarde god zich evenwel niet in opzienbarende bouwkundige aansluitdetails. De mystificatie van het detail, de bijbehorende can do van de architect en -niet te vergeten- de illusie van het integrale micromanagement door het Building Information Model zijn recente verschijnselen die verhullen dat het mandaat van de ontwerpers beperkt is. Dat is nooit anders geweest.

natural stone slabs mark the axis lines. The result is just about good, but refined.

With his limited mandate, Sangallo established the most stable qualities of the palazzo: the type, the geometry, the materials. He himself shaped only a few key moments in the routing to the main living area. He made the balusters of the scala, the column capitals in the cortile and the huge fireplace on the piano nobile. Palazzo Gondi, a prominent building in the architectural renaissance canon, possesses neither an architect nor details.

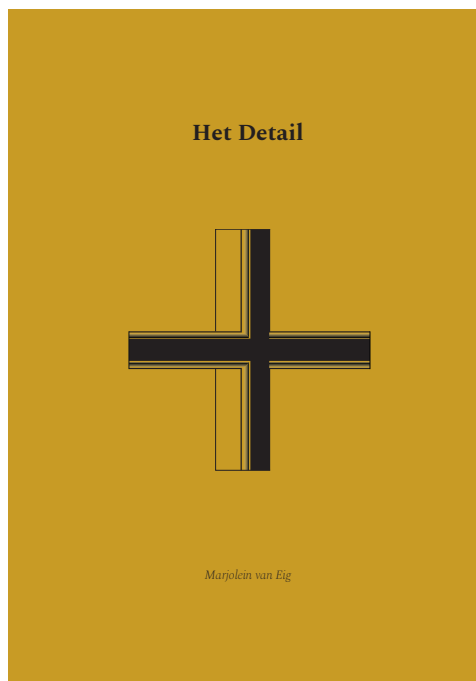
The divine system of axes ensure that the constituent parts of Palazzo Gondi remain related. At the same time, within each fragment a different one can be found. From a distance, the natural stone rustica appears to be a mere "texture". Closer up, chisel marks, joints and the reflective mineral aggregate articulate the material of the rustica.

It could be a liberating observation that architecture does not prove itself in the details of fragile fencing, sensitive colour schemes, invisible fixings and the choice of the right taps, building hardware, sensible light fittings and other designer accessories. "God is in the details", the modernist Ludwig Mies van der Rohe would state later. In the Renaissance, however, God did not reveal himself in spectacular architectural structural details. The mystification of the detail, the accompanying can do of the architect and -not to be forgotten- the illusion of integral micromanagement by the Building Information Model are recent phenomena that conceal the fact that the designers' mandate is limited. It has never been otherwise.

The detail exists as the atom exists. With great difficulty one can talk and calculate about it

Het detail bestaat zoals het atoom bestaat. Met grote moeite kan men erover praten en rekenen en toch is de ondeelbaarheid schijn. Steeds duiken nieuwe elementaire deeltjes op. Die vallen steeds sneller uit elkaar en onderhouden immer raadselachtiger relaties met elkaar. De verhouding met de realiteit is wankel. Het detail bevordert de bouwvoorbereiding en het bouwkundige onderwijs. Zelden is het detail onderwerp van professionele kritiek. Dat is het belang van deze verzameling praktijkberichten van architect Marjolein van Eig.

and yet the indivisibility is apparent. New elementary particles are constantly appearing. They fall apart ever faster and maintain ever more mysterious relationships with each other. The relationship with reality is unstable. The detail enhances building management and architectural education. Rarely is the detail the subject of professional criticism. That is the importance of this collection of reports from practice by architect Marjolein van Eig.

Hans van der Heijden Architect

Meeuwenlaan 100
1021 JL Amsterdam
The Netherlands
www.hvdha.com
T +31 (0)20 705 9976
info@hvdha.com